

B O G A N M E L D E L S E R

Arthur M. Ross and Paul T. Hartman: Changing Patterns of Industrial Conflict. New York, 1960. 220 s. \$ 6,50.

Denne bogs hovedtese er, at såvel strejke- som lockoutaktiviteten i dette århundrede i adskillige lande har gennemgået en udvikling, der er kendetegnet ved to træk. Dels en nedgang i arbejdsstandsningernes omfang og længde og dels en ændring i arbejdsstandsningernes karakter fra at være økonomiske styrkeprøver til at blive korte protestdemonstrationer.

Som materiale ved undersøgelsen er anvendt Det Internationale Arbejdsbureaus (ILO's) statistik for de enkelte medlemslande for så vidt angår antallet af arbejds-konflikter, antallet af arbejdere omfattet af konflikter, antal tabte arbejdsdage, antal fagforeningsmedlemmer og antal arbejdere og funktionærer uden for landbruget. Oplysningerne er benyttet for perioden siden 1900 eller i visse tilfælde, hvor ældre oplysninger har manglet, siden 1920'erne. Forfatterne understreger selv den skepsis, der kan næres til nogle af ILO's tal, og de har derfor korrigeret, hvor de har haft større tillid til andre kilder. For Danmarks vedkommende forekommer der nogle dristige beregninger af antal ansatte uden for landbruget imellem folketællingsårene, idet man støtter sig på beskæftigelsesindekset for industrien. Endvidere skulle der ifølge tabel A-5 s. 202 have været en tilbagegang i den danske arbejdsstyrke udenfor landbruget fra 1950 til 1955 på knap 1 pct., mens en beregning på grundlag af folketællingerne viser en fremgang på ca. 11 pct. Uanset at man således kan påpege unøjagtigheder i det tilgrundliggende statistiske materiale, er det sikkert rigtigt, når forfatterne hævder, at materialet er tilstrækkeligt til at gennemføre en grov analyse af arbejdsstandsningernes omfang m.v. i de sidste 50 år i forskellige lande.

I bogens centrale afsnit analyseres strejke- og lockoutaktiviteten i 15 lande, og på grundlag af tal for årene efter den 2. verdenskrig for det årlige antal tabte arbejdsdage (L) pr. konfliktramt arbejder (W) og for de konfliktramte arbejdere i forhold til antal fagforeningsmedlemmer (U) opdeles landene i 5 kategorier: 1) Nordeuropas første variant omfattende Danmark, Holland, England og Tyskland, hvor arbejderne involvering i konflikter (W/U) er mindre end 5 pct., og hvor strejkernes varighed (L/W) er kort (under 10 dage), 2) Nordeuropas anden variant omfattende Norge og Sverige, hvor W/U også er lille, med hvor L/W overstiger 10 dage, og 3) Middelhavs - Asiens mønsteret omfattende Frankrig, Italien, Japan og Indien, hvor W/U er større end 20 pct. og L/W mindre end 10 dage, og 4) Nordamerikas mønster omfattende USA og Canada, hvor W/U er større end 5 pct og L/W længere end 10 dage. Den femte kategori vil straks blive nævnt.

Som forklarende variable introduceres 1) fagbevægelsens stabilitet vurderet på grundlag af fagbevægelsens alder og medlemskredsens fluktuationer, 2) lederskabsproblemer i fagbevægelsen i form af indre stridigheder og kommunistisk indflydelse, 3) forholdet mellem arbejdsgiver og arbejder m.h.t. arbejdsgivernes tilbøjelighed til at anerkende fagbevægelsen og en stabil forhandlingsstruktur, 4) arbejderbevægelsens politiske indflydelse i form af et arbejderparti og en arbejderregering og endelig 5) statens indgreb over for arbejdsmarkedet m.h.t. mægling og voldgift samt fastsættelse af arbejdsbetingelserne ved lov.

Hver af de fire opstillede kategorier af lande er præget af en speciel kombination af disse fem variable. For eksempel er i Middelhavs-Asiens mønsteret fagbevægelsens stabilitet ringe, lederskabskonflikter inden for fagbevægelsen almindelig, ar-

B O G A N M E L D E L S E R

Arthur M. Ross and Paul T. Hartman: Changing Patterns of Industrial Conflict. New York, 1960. 220 s. \$ 6,50.

Denne bogs hovedtese er, at såvel strejke- som lockoutaktiviteten i dette århundrede i adskillige lande har gennemgået en udvikling, der er kendetegnet ved to træk. Dels en nedgang i arbejdsstandsningernes omfang og længde og dels en ændring i arbejdsstandsningernes karakter fra at være økonomiske styrkeprøver til at blive korte protestdemonstrationer.

Som materiale ved undersøgelsen er anvendt Det Internationale Arbejdsbureaus (ILO's) statistik for de enkelte medlemslande for så vidt angår antallet af arbejds-konflikter, antallet af arbejdere omfattet af konflikter, antal tabte arbejdsdage, antal fagforeningsmedlemmer og antal arbejdere og funktionærer uden for landbruget. Oplysningerne er benyttet for perioden siden 1900 eller i visse tilfælde, hvor ældre oplysninger har manglet, siden 1920'erne. Forfatterne understreger selv den skepsis, der kan næres til nogle af ILO's tal, og de har derfor korrigeret, hvor de har haft større tillid til andre kilder. For Danmarks vedkommende forekommer der nogle dristige beregninger af antal ansatte uden for landbruget imellem folketællingsårene, idet man støtter sig på beskæftigelsesindekset for industrien. Endvidere skulle der ifølge tabel A-5 s. 202 have været en tilbagegang i den danske arbejdsstyrke udenfor landbruget fra 1950 til 1955 på knap 1 pct., mens en beregning på grundlag af folketællingerne viser en fremgang på ca. 11 pct. Uanset at man således kan påpege unøjagtigheder i det tilgrundliggende statistiske materiale, er det sikkert rigtigt, når forfatterne hævder, at materialet er tilstrækkeligt til at gennemføre en grov analyse af arbejdsstandsningernes omfang m.v. i de sidste 50 år i forskellige lande.

I bogens centrale afsnit analyseres strejke- og lockoutaktiviteten i 15 lande, og på grundlag af tal for årene efter den 2. verdenskrig for det årlige antal tabte arbejdsdage (L) pr. konfliktramt arbejder (W) og for de konfliktramte arbejdere i forhold til antal fagforeningsmedlemmer (U) opdeles landene i 5 kategorier: 1) Nordeuropas første variant omfattende Danmark, Holland, England og Tyskland, hvor arbejderne involvering i konflikter (W/U) er mindre end 5 pct., og hvor strejkernes varighed (L/W) er kort (under 10 dage), 2) Nordeuropas anden variant omfattende Norge og Sverige, hvor W/U også er lille, med hvor L/W overstiger 10 dage, og 3) Middelhavs - Asiens mønsteret omfattende Frankrig, Italien, Japan og Indien, hvor W/U er større end 20 pct. og L/W mindre end 10 dage, og 4) Nordamerikas mønster omfattende USA og Canada, hvor W/U er større end 5 pct og L/W længere end 10 dage. Den femte kategori vil straks blive nævnt.

Som forklarende variable introduceres 1) fagbevægelsens stabilitet vurderet på grundlag af fagbevægelsens alder og medlemskredsens fluktuationer, 2) lederskabsproblemer i fagbevægelsen i form af indre stridigheder og kommunistisk indflydelse, 3) forholdet mellem arbejdsgiver og arbejder m.h.t. arbejdsgivernes tilbøjelighed til at anerkende fagbevægelsen og en stabil forhandlingsstruktur, 4) arbejderbevægelsens politiske indflydelse i form af et arbejderparti og en arbejderregering og endelig 5) statens indgreb over for arbejdsmarkedet m.h.t. mægling og voldgift samt fastsættelse af arbejdsbetingelserne ved lov.

Hver af de fire opstillede kategorier af lande er præget af en speciel kombination af disse fem variable. For eksempel er i Middelhavs-Asiens mønsteret fagbevægelsens stabilitet ringe, lederskabskonflikter inden for fagbevægelsen almindelig, ar-

bejdsgiver-arbejderforholdet dårligt, arbejderbevægelsens politiske indflydelse svag og statens rolle forholdsvis betydelig.

Arbejdskonflikternes omfang i Australien, Finland og Sydafrika har det ikke været muligt at forklare inden for de fire kategorier, hvorfor de er anbragt i en 5. kategori. Det giver forfatterne anledning til at understrege betydningen af den indbyrdes afhængighed mellem de forklarende variable. Det hedder således på s. 154: »The Finnish experience demonstrates that government intervention can eliminate industrial conflict only when it serves to support the collective bargaining system or provide a workable substitute.« Tilsvarende specielle betragtninger anføres for Australien og Sydafrika.

Alt i alt giver bogen en god international sammenligning af de herskende arbejdsforhold på det specielle område, der undersøges. Dog er der tydeligvis tale om et indledende arbejde på området. Ved en dyberegående analyse må det særskilt undersøges,

hvilke områder der rammes af strejker i forskellige lande, således som forfatterne også gør det i Australiens tilfælde. Det må endvidere være muligt i højere grad at indbygge betydningen af den indbyrdes afhængighed mellem de forklarende variable, og det ville være ønskeligt, om der kunne drages fordel af, at de variable er kontinuerede størrelser, således at det ikke bliver nødvendigt at indskrænke sig til inddelinger af typen høj-lav og stor-lille – alt dog under hensyn til tallenes pålidelighed. Endelig ville det være interessant at se en analyse gennemført med udgangspunkt i de forklarende variable med påfølgende opstilling og testning af hypoteser om arbejdsstandsningernes omfang og karakter; men der er jo endnu en del lande at vælge imellem, hvor statistikken er lige så god som i de undersøgte.

*Reinhard Lund**

* Forskningsassistent ved Socialforskningsinstituttet.